

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haariemmermeer; Mr J. Meulink, Enschede; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES
Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent

INHOUD: Hoofdartikel: Sikkels boodschap omtrent de kerk, 3. — Kerkelijk leven: Bijbel met nieuwe kantteekeningen, 2. Naar aanleiding van „Grootegast”, 2. F.Q.I.-Almanak 1949. Kerkstijl. Candidaats-examen. — Op en om 't kerkplein: „Doen, wat des Kerkeraads is”.

— Pol. en Soc. leven: De crisis van het gezag in het bedrijfsleven, 18. — Zending en Evang.: Hoe dacht Groen van Prinsterer over „oecumenische” Zending?, 1. — Literatuur en Kunst: Serie-boeken. — Gedicht. — Groninger Brieven. — Persschouw. — Kerknieuws.

Sikkels boodschap omtrent de kerk, III

HOOFDARTIKEL

III. GODS WOORD — DE KRACHT EN HET LICHT IN GANSCH HET LEVEN.

In, met en door dat woord doet God nu alles in de wereld.

Buitengewoon scherp ziet Sikkels de veelzijdige functie van het in de historie ingaande, door de Schrift tot ons komende, levende woord van den levenden God.

Al zijn welbehagen aan zijn volk vervult God door zijn woord!

Door het Woord Gods worden al zijn overwinningen behaald.

„Door het Woord Gods moet Hij alle nevelen ons doen opklaren; al onze droefnissen doen wegvlieden, en ons doen ingaan in de ruimte van de vrijheid der heerlijkheid van Gods kinderen.

Daarom beroemt de Heere Zich bij zijn Volk door alle tijden heen: „Ik heb het u gezegd; Ik heb gesproken; mijn Woord komt!”

Hoe de dood onzer ziele overwonnen wordt?

Door het Woord Gods.

Hoe verootmoediging en bekeering doorbreken?

Door het Woord Gods.

Hoe de vrijmoedigheid des geloofs wordt gewerkt?

Door het Woord Gods.

Hoe de schatten der genade ons worden toegeëigend?

Door het Woord Gods.

Hoe de wegen des Heeren worden geleerd?

Door het Woord Gods.

Hoe de gemeenschap der heiligen wordt gewrocht?

Door het Woord Gods.

Hoe de Gemeente des Heeren wordt vergaderd?

Door het Woord Gods.

Hoe de bressen van Sion worden toegemuurd?

Door het Woord Gods.

Hoe Jeruzalem wordt gebouwd?

Door het Woord Gods.

Hoe alle vijanden van Gods Volk worden overwonnen, de hel toegesloten en de hemel geopend, de dooden opgewekt en de zaligheid toegebracht wordt?

Door het Woord Gods.¹¹⁾

En dat woord des Heeren heerscht triomfantelijk over gansch het leven. In goddelijke vrijheid.

„Dat Woord is niet te binden; allerminst door een prediking, die er de kracht niet van aanraakt.

Het is een vuur, dat de aarde doet bersten, maar dat ook de stoppelen verteert en het hooi, die men op het levende fundament Christus heeft willen bouwen.

Dat Woord is niet in Rome's kerkmacht; het breekt juist Rome's kerkkracht, en Rome's recht van spreken.

Maar het is ook niet in onze kerkmacht en in de macht van ons preeken. Het oordeelt ook ons, indien we slechts van week tot week een slap aftreksel, een mat gebroken lichtstraal, een dor pogen om het bestaande te conserveeren en de menschen bezig te houden, voor het levende Woord Gods, waarom de tijd krijt, in de plaats willen schuiven.

Neen, Godlof, 't Woord Gods, hoe ook gekerd en geveerd, gebonden en afgepast en apart gehouden in onze inbeeldingen, in ons hardslapen, in onze schulddige wereldsche overleggingen, — het Woord Gods is niet gebonden, en het is niet te binden.

Het behoeft niemand. Het is vrij.

Het is boven de menscheit en boven de koninkrijken, allen roepend om zich aan het Woord Gods gevangen te geven, en de knie te buigen in den Naam van Jezus. Het is boven alle tronen en alle machten, maar óók boven de Kerk en de prediking; vrij en machtig, als de zon die aan den hemel licht.

Dat Woord Gods zal in de wereldcrisis voor zijn recht staan, voor het recht des HEEREN en van zijn Gezalfde.¹²⁾

Zoals reeds bleek legt Sikkels er nu allen nadruk op, dat het Woord Gods heel het leven aangrijpt, doorlicht, beheerscht en vernieuwt.

Zonder eenigen twijfel is deze visie op het woord Gods een domineerend motief in zijn leven, werk, prediking.

Rusteloos worstelt hij om deze waarheid weer tot heerschappij te brengen in de kerk en in de harten van alle geloovigen.

Het woord Gods bestaat niet, het is niet Gods Woord, zoo roept hij hartstoechtelijk uit, „indien het niet geldt voor de geheele wereld, voor heel de menscheit, voor heel haar historie, voor heel haar leven; — indien het geen licht is, dat alle dingen verlicht, en dat voor de menscheit op haar pad ontsleept voor heel haar menscheitsleven en voor heel den gang van haar ontwikkeling en van haar tijden, van haar gemeenschap en van haar volken, van al haar verhoudingen en van heel haar doen en laten”.

Er is geen Woord van God, „indien het zich niet met heel de wereld als wereld, als Gods wereld, bemoeit; indien daarom ook de toestanden en ellenden niet met de houding en verhouding tot dit Woord Gods in verband staan; en indien dit Woord Gods niet het licht ontsteekt in de donkerheid en nood der wereld, en den weg wijst, die alléén de rechte is en die daarom om de majesteit, om het gezag van den levenden God bestreden moet worden”.

Indien de Bijbel, „niet zóó spreekt, indien hij niet het licht ontsteekt voor heel het leven der wereld, voor de eenheid van dat leven, voor zijn samenstelling, voor zijn gemeenschap, en voor zijn gang in alle eeuwen, — verplichtende alle menschen in alle ambten en diensten om God te dienen, gelijk Hij in zijn Woord bevolen heeft” — dan is de Bijbel Gods Woord niet!¹³⁾

Het Woord Gods en de theologie en de kerk en de predikant — roept hij in felle verontwaardiging — „worden in een bundeltje ingebonden, zij zijn één onafscheidelijk en van alles gescheiden geheel; en daar buiten is het profane terrein, de wereld, de wetenschap en de landbouw, de handel en de nijverheid, het leger en de pers, dat is alles voor het tijdelijke leven

en daar komt geen godsdienst en daar komt het Woord Gods niet bij te pas. Zeker, gij moet overal godsdienstig zijn, maar die dingen zelf hebben met uw God en Zaligmaker, met uw Bijbel niet te maken. Uw beroep, smid, meubelmaker, officier, minister, behoort niet aan Christus toe, is niet goddelijk, maar wereldsch. Het heeft zijn eigen wet en doel in zich. Die wet vindt de boer in zijn koeien en de minister of koning in zijn volk en wetten. En ieder man in zijn vak moet die wet er uit halen: Gods Woord komt daar niet bij te pas; geloovig of ongelovig maakt daar geen verschil. De godsdienst, (dat is immers hetzelfde als de kerk!) de godsdienst moet daar juist buiten blijven. En wetenschap, — wel, dat wil nu immers zeggen, voor ieder vak, een school, waarin de man van het vak alles vertelt, wat hij en anderen van zijn vak in dat vak gevonden hebben.”¹⁴⁾

Voor de studie van de rechten „moeten de jongelui heel gewoon leeren, wat er in de wetten staat; Gods Woord komt daar niet bij te pas”. De theologie heeft een vakschool en „daar kan men zijn hart aan den Bijbel ophalen”. En het recht heeft een vakschool, „daar leert men het recht uit de wetboeken der juristen”. „Ieder heeft zijn vak, zijn boek, zijn school voor zijn wetenschap, gelijk de boer zijn koeien en zijn stal en de meid haar keuken en fornuis”.

Men heeft het rondut gezegd, dat de theoloog als een schoenmaker zich bij zijn leest moet houden, d.i. bij de theologie, d.i. bij de kerk; „natuurlijk met recht en volk en wereld en leven en schepping mag een dienaar van Gods Woord zich niet bemoeien. Hij — en Gods Woord! — zijn voor de kerk..... marsch! En voor den smid is zijn smederij, en voor de juristen is het recht, en voor de rijken is het geld, en voor de heeren in ministerie en Kamer is het land. Natuurlijk.

O valsche stelsel, wanneer keert Gods volk zich van u af! Wanneer drijft het u, als Hagar, uit met het Woord Gods!

Gij Egyptische dienstmaagd!”¹⁵⁾

O die valsche stelling — zoo barstte hij eenmaal los — „die zelfs de Gereformeerde Kerk ondermijnt en bederft, en heel den heiligen dienst des Woords! — die valsche stelling, dat de Bijbel slechts is voor de zaligheid, voor 't hart, voor 't persoonlijke leven, voor 't godsdienstige als apart levensstuk, voor de Kerk, voor de Theologie, voor de Christelijke School en de Jongelingsvereniging, voor de Christelijke barmhartigheid, voor de Zending, en zoo meer, — maar niet voor de wereld, niet voor de volken, niet voor de wereldvraagstukken, niet voor de wetenschap, niet voor de politieke en sociale studieën en praktijk!

Hier is het loslaten van den Calvinistischen wortel! Wat ons aangaat, als die stelling waar was, — dan was voor ons de Bijbel niet meer het Woord van God!

Die stelling is Liberaal, niet Anti-revolutionair. Ze is Doopersch, niet Reformatorisch. Ze is Luthersch, niet Calvinistisch. Ze is wereldsch-wetenschappelijk, maar — ze is niet Christelijk.

God heeft van het begin der Historie af zijn eigen volk in de wereld, dat zijn Woord voor de wereld heeft en door dat Woord alle dingen in Gods licht moet doen uitkomen.

God ontraadt de wereld en alle dingen, alle vragen en alle verwikkelingen, door zijn eigen Woord.”¹⁶⁾

Maar terwijl Sikkels met al meer kracht en ernst

¹¹⁾ Hollandia, 23-12-1905, No. 577.

¹²⁾ Hollandia, 12-1-1915, No. 1350.

¹⁴⁾ Hollands Kerkblad, 10-8-1895, No. 336.

¹⁵⁾ Idem.

¹⁶⁾ In Heilige Roeping, p. 38.

¹¹⁾ Troost mijn volk, Amsterdam, z. j. I, p. 264/5.

worstelt om de erkenning, de eerbiediging, het gehoorzamen aan het levende Woord Gods in gansch het leven, moet hij het als de groote smart, als de bitterheid van zijn hart beleven, dat zijn innig geliefde gereformeerde volk zich almeer aan den greep van het Woord des Heeren ontworstelt.

„Gods Woord geldt niet meer voor het wereldleven, voor de volken en overheden, voor de politiek — zoo klinkt zijn droevige, snijdende klacht in 1916.

Men legt zich Christelijk, Calvinistisch, neer bij dit feit.

Meer dan dit: men aanvaardt dit feit.

Meer dan dit: men aanvaardt, met meer of minder omslagpraat, dit feit voor zichzelf.

Meer dan dit: men leeft en doet zelf zoo, in het politiek doen, in heel het doen in de wereld.

Wél, in de wereld is men in de wereld en daarom wereldsch.

Meer dan dit: men komt tot de stelling, en tot de leer eindelijk, dat het zóó moet! Dat Gods Woord zelf zoo moet worden uitgelegd. Dat Gods Woord zoo is. Dat Gods Woord voor de wereld, voor volken, voor Overheden niet geldt, maar alleen voor de geloovigen om zalig te worden, en daarom ook slechts tot op zekere hoogte voor hun leven; en voorts, ja, ja, voor de Kerk, altoos onder benefice van inventaris ten behoeve van de macht der leiders.

Meer dan dit: men is reeds lang op die lijn, en door den overgang heen.

Modern Calvinisme of Calvinistisch Modernisme? Nu, die naam kan nog wel wat anders beteekenen. Want niet alleen de Staatskunde, ook de Wetenschap, ook de Wijsbegeerte, zijn met het Calvinisme aan het solen; — en wie zal reeds zeggen wat er van Simson bij deze Delila's nog zal terecht komen?

En het meest ontroerende in deze verschrikkelijke ontwikkeling der dingen is niet, „dat velen hieronder nog niet ontroerd zijn, maar slechts loom voortmarcheeren achter de trom.

Och, dat kan nog wel terecht komen. En juist omdat die bredere schare zóó maar mee te nemen is met gladde trommelslagers, is de oude wortel er nog niet uit, al ligt die thans dor. Het echte vuur smeult hier en daar nog wel onder de asch. En als straks de ziel van dit volk zal te grijpen zijn, om naar de teekening en het gezag van den Christus en van Gods Woord te vragen, — dan zal nog wel van velen de zielekreet zijn: „Voor den Heere en voor zijn Woord!“ Geen menschen dienst, maar waarachtig en geheel dienen van God alleen.

Als dit volk dan maar niet zelf te veel verleeft is, wereldsch geworden, los van Gods Woord.

De valsche praktijk en stelling in de heiligmaking werkt zoo verfoeilijk.

En het meest ontroerende is hier óók niet, dat on-

der hen, die als meer verantwoordelijken en principiëel dieper geleiden hier de wacht hebben te betrekken, niet slechts kleinmoedigheid en vrees, maar ook aarzeling, twijfeling en verdonkering, verzwakend werken.

Neen — het meest ontroerende in dit huiveringwekkende gebeuren is, „dat steeds meerderen, praktisch vooral, voor hun hart, voor hun geweten, voor hun geloof, en zoo ook eindelijk voor hun overtuiging, en voor hun willen en bedoelen nu, door den wissel heen zijn.

Ze zeggen dan nog zoo wat van „Gemeene Gratie“. Maar ze zeggen niet minder duidelijk, dat Gods Woord (als men de Schrift zoo noemen wil) voor Gods volk (die goede oude term) is, namelijk dan voor hun godsdienstigheid, op apart godsdienstig terrein; — maar dat het voor het wereldleven met al wat daartoe behoort geen gezag heeft en daar ook heelemaal niet voor is. Dáár zijn we op algemeen terrein; dáár geldt slechts het algemeene; en dáár moet men ook met niets anders komen.

Zij zijn door den wissel heen!

Alleen: — zij moeten als eerlijke mannen den naam van „Calvinistisch“ en „Gereformeerd“ loslaten.

„Absalom! mijn zoon Absalom! Absalom! mijn zoon! mijn zoon!“¹⁷⁾

En Sikkle is geen moment in het onzekere wat de oorzaak is van deze onheilspellende verwording. Het is het manipuleren met de gemeene gratie, die al meer de zielen, de geesten begon te boeien en te beheerschen. Volgens de gangbare gemeene-gratie-theorie immers is de Bijbel niet voor de wereld, voor de volken, voor de regeeringen, voor de politiek. „Voor die alle is immers alleen de gemeene genade. En die gemeene genade heeft geen Bijbel en daar geldt geen Bijbel voor. Daar spreekt de Bijbel immers niet in. De Bijbel leert immers juist zelf, dat er wel een gemeene genade is, maar dat er juist daarom voor de gemeene genade geen geopenbaard Woord van God bestaat. Dat volken en Overheden en Politiek en wereld niet aan het Woord Gods gebonden zijn, (zedelijk gebonden, — want een ander gebonden-zijn aan het Woord Gods bestaat niet, en nergens, en kan niet bestaan). De Bijbel leert immers zelf, dat de Bijbel geen Woord Gods, geen licht is voor de wereld, voor de Historie, voor den gang van het leven der volken, voor de Politiek, voor de regeeringen, — maar alleen voor de Kerk, voor de geleerdheid, en voor de Critiek“.

Neen, aan de volken gaf God zijn Woord niet, maar alleen zijn gemeene genade, „opdat ze daarmee hun afgeden zouden dienen en wereldmajesteitjes zouden spelen“. Verder bemoeide God zich niet met hen dan „alleen straks in zijn gericht“.¹⁸⁾

C. V.

¹⁷⁾ Hollandia, 3-6-1919, No. 1422.

¹⁸⁾ Idem, 16-1-1915, No. 1350.

Bijbel met nieuwe kantteekeningen, II

Nog enkele plaatsen slaan we op. Bij Joh. 3:3 zegt dr. Hommes, dat de daar bedoelde „wedergeboorte“ wil zeggen: totale vernieuwing (en deze is elsch, hetgeen wel bedoelen zal: „voorwaarde“).

Op Titus 3:5 volgt van de hand van dr. Koole de aantekening, dat de doop is het teeken en zegel van de wedergeboorte; hetgeen natuurlijk de vraag openlaat, of de wedergeboorte bedoeld is als geschied, dan wel als beloofd; dienaangaande zegt hij: Op welke wijze echter doop en wedergeboorte tot elkaar zich verhouden, wordt hier niet met zoovele woorden uitgesproken, wel, dat er nauw verband tusschen die beide bestaat. De vraag is dus: welk verband? Als tusschen preek en wedergeboorte? Auteur blijft hier gereserveerd, wat te prijzen is. Maar op 1 Petr. 3:21 teekent dezelfde auteur weer niets aan aangaande de woorden, dat de doop ook thans ons redt; en van de bede om een goed geweten maakt hij een vraag om behoud; hier is elk woord een vernijding van de „brandende kwestie“.

Dr. Schippers teekent bij Hand. 2:39 aan, dat de belofte „voor u en voor uwe kinderen is“ en merkt op, dat bedoeld zijn „al Gods beloften in het verbond gegeven“, en wat betreft „degenen die verre zijn zoovelen de Heere God ertoe roepen zal“, teekent hij aan: dat de heidenen bedoeld zijn en dat roepen hier beteekent: roepen door de prediking van het Evangelie.

Dr. Koole is uiterst voorzichtig op Hebr. 8:11 en omgeving.

En dr. Hommes vertaalt Joh. 15:2 aldus: *elke rank aan mij, die geene vrucht draagt neemt Hij weg: er is een reiniging van den wijnstok door de doode takken te verwijderen.*

Dr. Schippers geeft in de vertaling van Rom. 1:20 geen bewijs van instemming met Greijdanus; maar in de parafrase wél. In de vertaling zegt hij: Want hetgeen van Hem niet gezien kan worden wordt uit zijne werken met het verstand doorzien. In de kantteekening: „Indien ten minste de menschen hun verstand erop zetten en doordenken en daarmee doorgaan“.

In de vertaling van Rom. 2:14 staat bij hem: heidenen..... doen van nature wat de wet gebiedt; maar in de parafrase: er komt „een product te voor-

schijn; het woord spreekt over afzonderlijke handelingen en niet van volbrenging der geheele wet“.

Dr. Koole teekent bij Gal. 3:16 aan, dat de beloften aan Abraham en aan zijn zaad gedaan zijn; zaad in het enkelvoud, d.w.z. aan Christus. De parafrase zegt: „aan Christus“ ziet allereerst op Christus persoonlijk, maar daarna ook op Christus met zijne gemeente“.

De Scheppingsmiddeljaar is in Joh. 1:3 vervangen door „bemiddelende oorzaak“ (dr. Hommes).

Voor deze week volstaan we hiermee; de aangehaalde voorbeelden zijn bewijs van eenige voorzichtigheid en gereserveerdheid, die hier te prijzen zijn.

Zoo mogelijk geven we nog enkele voorbeelden op voor den kerkstrijd interesse hebbende punten.

P.S. Na de verzending van het tweede artikel bemerkten we, dat de vertaling, die in de nieuwe uitgave van het Nieuwe Testament gevolgd is, die is van de door het Ned. Bijbelgenootschap daartoe benoemde commissie. Slechts de aantekeningen zijn van de door ons genoemde auteurs. Dat wij dit over het hoofd hebben gezien, heeft ons artikel op enkele punten tot ons leedwezen eenigszins onjuist gemaakt.

K. S.

Naar aanleiding van „Grootegast“, II

(Opmerking vooraf: verleden week stond boven dit artikel: „Reformatie kerkelijk leven naar aanleiding van „Grootegast“, I“. Maar dit berust op een vergissing. Op onze copie was aangegeven: „Reformatie“, d.w.z. dit is copie voor „De Reformatie“, en niet b.v. voor den Catechismus, die aan het verschijnen is; en „Kerkelijk Leven“ zou zeggen: dit artikel is bestemd voor de rubriek „Kerkelijk Leven“ en niet b.v. voor Perschoor. We merken dit even op, om misverstand aangaande de bedoeling van deze losse opmerkingen weg te nemen.)

Wat in het verhaal van den loop der gebeurtenissen, zooals de kerkvisitatoren het geven, eenigszins teleurstellend werkt, is dit, dat de conclusie van de Hoff (dat n.l. „1892“ geen struikelblok mocht zijn voor een eventuele vereniging) niet alleen ZIJN conclusie was, doch ook die „van dien avond“. Dat zal wel moeten beteekenen, dat de saamgekomenen, dus ook de leden van de chr. geref. kerken van Kornhorn en Lutjegast, het daarover eens waren met el-

kaar. Niet dit is het teleurstellende, natuurlijk, maar het andere feit, dat ondanks de afspraak, dat men de besprekingen later zou vervolgen, en dán op uitnodiging van de chr. geref. kerk van Lutjegast, deze kerkeraad sinds dien niets meer van zich liet hooren. Wij wijzen hierop, omdat het den goeden wil om door te praten liet zien als zeker aanwezig bij de gereformeerde partij, maar niet als aanwijsbaar-bij-den-voortduur bij de anderen. Wij weten natuurlijk niets van de oorzaken of redenen, waarom die nadere samenspreking weg bleef, en een toegezegde uitnodiging niet kwam, maar het verhaal geeft iets meer relief aan de actie, die daarna kwam, en die reeds min of meer vooruitleef op besprekingen, die nog naar onderlinge goede afspraak komen zouden, en waarin met goeden wil de situatietekening had kunnen worden voortgezet in eendracht, en met, den wil, om alle bedenkingen te verstaan en te beantwoorden.

Het is hier de plaats, om met een enkel woord in te gaan op de wel eens gestelde vraag, of bij de vrijmaking niet ieder vrijgemaakte particulier zich had moeten melden bij de chr. geref. kerk.

Wij gelooven daar niets van.

Voorop geplaatst blijve, (zie vorig artikel), dat wij ons wél verplicht rekenen, zóó te werken, dat het nimmer onze schuld wordt, indien hereeniging van wat bijeen hoort, zou uitblijven. Maar als het op een kerkelijke crisis aankomt, en die crisis voltrekt zich in een bepaald instituut, zooals ditmaal in de Gereformeerde Kerken van 1944, dan is het voor elken man, die afwijzen móet den hem hiërarchisch opgelegden dwang om te beloven, wat de trouw aan het onder-teekeningsformulier, aan de confessie en aan de aangenomen Kerkenorde hem VERBIEDT te beloven, en die daarom wordt uitgeworpen wegens beweerde ongehoorzaamheid, terwijl hij toch alleen maar gehoorzaam is, een plicht, den oproep tot reformatie allereerst te doen uitgaan tot wie met hem hebben saamgeleefd. Vandaar de Haagsche vergadering van Augustus 1944; vandaar de latere Getuigenissen van onze kerkeraaden en andere kerkelijke vergaderingen.

Indien wij druppelsgewijs hadden aangebeld bij een chr. geref. kerkeraad, dan was primo de vraag, of men ons zou willen accepteren, omdat men terecht van ons vragen mocht: wie zijt ge?; en secundo de vraag, of wij met hen mochten gaan saamleven, zonder eerst te vragen: wie zijt gij? En dan was tertio de vrijmaking uitgelopen op een klein getalletje menschen hier wat en daar wat; en dan waren de gereformeerde kerken door ons losgelaten; en dan zou er een gejuich — in alle stilte natuurlijk — zijn opgegaan bij hen, die ons hadden weggezonden, en die de schapen der kudde met de kerkeraaden hadden geknecht en getyranniseerd. Wij moeten eerst diegenen onder hen, die nog iets wisten van „waken“, en van individuele verantwoordelijkheid voor hun mishandelde broeders en voor hun eigen kerkelijke plaats, alsmede voor die van hun kinderen, oproepen om zich vrij te maken door in eigen gedrag te blijven bij de bestaande orde, en alzoo de gereformeerde kerken voort te zetten en met de geweldadige deformatie niet mee te gaan. En als die actie voorbij was, dan zou het punt, dat al lang op het program stond, weer voor de aandacht moeten komen: hoe te verkeerren met de Christelijke Gereformeerde Kerken?

Wij zijn dan ook blij, dat in die dagen, waarin we onderscheidene voorgangers in de Chr. Geref. Kerken ontmoet hebben, vrijwel allen zonder eenige terughoudendheid hun blijdschap erover hebben uitgesproken, dat we ons niet hebben laten verleiden, om hier en daar als enkele verspreide daklozen onderdak te zoeken bij een chr. geref. kerk ergens, doch eerst verzamelen te blazen.

Het was daarbij allermint onze bedoeling, een willekeurige aantal jaren te wachten, eer we contact openen zouden met de Chr. Geref. kerken. Doch wij wilden de roeping vasthouden, om dit aanstonds te doen, zoodra het langs den kerkelijken weg mogelijk was. Daarom heeft ook onze eerste synode dadelijk het onderwerp aangesneden en is het officieel opnemen van contact begonnen. Elke andere houding ware revolutionair geweest; een onbroederlijke houding tegenover degenen met wie we jaren lang hadden saamgeleefd, en een groote schade aan de zaak van Gods volk in dit land. Indien toch de Christelijke Gereformeerden evenals wij begeerig zijn naar een „oecumenisch“ samenleven op goede basis, en we lezen nog al eens dienaangaande iets in „De Wekker“, dan moeten zij het toejuichen, dat wij ons best hebben gedaan, om de geestelijke schade, die de hiërarchie, en haar begeleidend verschijnsel: de groote onverschilligheid voor de zaken der kerk, meebrengen, zooveel mogelijk te breken en zooveel als wij er bereiken konden, in oorlogstijd, op te roepen tot een samenleving op de basis der drie formulieren en der kerkenordening.

Volgende week meer.

K. S.

F.Q.I.-Almanak 1949

Binnenkort kunt U verwachten de publicatie van den Lustrum-Almanak 1949 van het Studentencorps „Fides Quaerit Intellectum“ aan de Theol. Hoogeschool der Geref. Kerken te Kampen.

Lat
komt
volgd
veel
luister
de ve
exame
varia
een be
cand.,
over d
niet g
op 1
wijst
belijde
Kor
onzer
noode
Tem
wij U
voor 2
De pri
tuurlij
name
Kampe
Kampe

P.S.
voor g
sen. E
Het is

Kerl

Bij c
in van
dat zij
Ref. C
hun m
ches v
lapsari
bond z
van Da
Nu v

Alvor
laatste
elgend
beschou

Voor
schap
tegenwo
te staan
voor he
den arb
begonne
Scheppi
zondeva

Zoals
in voor
de aanv
hoe het
dezen p
ons bevi
j. l. een r
van Pro

(Of mi
tants-G
noemde
„De We
genoemd
het blad
naamwo
naamwo
zij terlo

„Over li
Werkge
dit ref
24 Maart
uit de sc
braak-ge
verabsol
beide w
zijn refe
verleden

in het h
het chris
is dus „v
deze pos
deze wij
tot ooge
vragen:
deze spr
de contin
Gebot d
waar teg
of wel „
die stelli